

Det nya Moesgaard Museum är en arkitektonisk upplevelse i särklass. Museet öppnade 2014 och är vackert beläget – perfekt cykelutflykt.

Kulturfrössa i Århus och Pafos

KULTURHUVUDSTÄDER Små till formatet men fyllda av kultur, konst och historia. Århus i Danmark och Pafos på Cypern är kulturhuvudstäder i Europa 2017.

AV ANNA WAHLGREN FOTO ANNA WAHLGREN, VISIT DENMARK

Århus – kravlöst, mysigt och gott

Danska Århus är den perfekta weekendstaden. Avslappnad och lättillgänglig med ett fantastiskt utbud av krogar, sevärdheter och kultur.

Danmarks näst största stad Århus har varit i fokus det senaste året. New York Times skriver att staden är en av 52 platser i världen som man bara måste resa till. Och reseguiden Lonely Planet har placerat Århus som nummer två på listan över europeiska städer

der att besöka. Lonely Planet gillar särskilt Århus trendiga latinkvarter, arkitekturen, kulinariska upplevelser, och internationellt uppmärksammade museer.

Det faktum att Århus är europeisk kulturhuvudstad 2017 kommer att ge staden ännu mer uppmärksamhet. Nya hotell har öppnat, fasader har putsats upp, och det planeras för över 200 nya kulturevenemang under året.

Som kronan på verket har Århus utsetts till europeisk region för gastronomi 2017. Det är en välförtjänt utmärkelse. Här kryllar det av barer, kaféer och krogar. I denna lilla stad finns inte mindre än tre Michelin-krogar. Substans, Frederikshøj och Gastromé fick varsin stjärna, som alla lyckades behålla 2016. Ytterligare två krogar tilldelades Bib Gourmand, en utmärkelse från Guide Michelin som in-

dikerar bra mat till rimliga priser.

Själv inleder jag min kulturhelg med just – mat. Jag äter smörrebröd och dricker en lokal mikrobryggeriöl på Kähler. Ett måste på Danmarksresan är ju att äta just smörrebröd – landets egen "nationalrätt".

På kvällen besöker jag den avslappnade stjärnkrogen Gastromé. Ett tips för den som vill testa denna finkrog utan att ruinera sig är att äta "halv

Stjärnkrogen Gastromé ligger i latinkvarteren, som är den äldsta stadsdelen och som på senare år också har blivit den trendigaste.

Ta en paus på ett kafé. La Cabra och Great Coffee är två mysiga kaféer i latinkvarteren. Eller drick afternoon tea på A.C. Perch's Thehandel – en underbar tesalong i brittisk stil. Besök någon av Århus två marknader för gatumat.

Världskända Aros konstmuseum är värt ett besök. Ta en runda i den spektakulära regnbågen och njut av Århusutsikt i olika kulörer.

Århus är en härlig shoppingstad, som till och med fått pris för sitt stora utbud.

gås", tre rätter, och inte "full gås", sju rätter. Man blir definitivt mätt också av den mindre menyn, och alltihop är ljuvligt gott och vackert upplagt.

Finkrogar i all ära, men gatumat är oftast det godaste. Nyligen öppnade två matmarknader i Århus. Århus Street Food är inrymt i det gamla bussgaraget vid busstationen. Här finns mat från jordens alla hörn – amerikanska burgare, nordafrikanska meze, vietnamesiska vårrullar... Det är opretentiöst, gott och prisvärt.

Århus Central Food Market är en matmarknad med 20 matstånd. Här kan man fylla picknickkorgen med goda ostar, korvar, vietnamesiska vårrullar och pulled pork.

Gå in i regnbågen

Jag överger maten ett tag, och tar mig istället en Århus världsberömda museer. Aros konstmuseum är något av stadens riktmarke. Likt en regnbåge svävar den dansk-isländske konstnären Olafur Eliassons verk Your rainbow panorama över hela konstmu-

seet. Jag tar hissen upp i museet, går in i regnbågen och ser Århus i alla färger.

Ett av de mest kända verken på museet är Ron Muecks 4,5 meter höga *Boy*. Jag gillar också Den Gamle By – ett slags Skansen på danska. Det stora utomhusmuseet illustrerar hur Danmark har sett ut genom århundradena. Själv gillar jag de nyöppnade sjuttiofem kvarter. Här finns man in i ett kommunalt dagis, en sparsamt möblerad hyreslägenhet, ett kollektiv, ett kondis och en mataffär.

Cykla till kulturen

Ett tips är att upptäcka Århus från cykelsadeln. Det är inte samma intensiva tempo som i Köpenhamn eller Amsterdam, men cykeln är ett självklart transportmedel och infrastrukturen för cyklar är god.

Att ta höjen ut till Moesgaard museum är att slå två flugor i en smäll. Cykelvägen är vacker och museet bra. Här kan man äta lunch eller middag i museirestaurangen.

Isbjergget är också värd en cykeltur. Det är stadens nyaste

stadsdel vid hamnen, som har formen av ett isberg. Ett nytt spektakulärt bibliotek, DOKKI, har precis invigts vid vattnet.

Nordens bästa shoppingstad

Som om det inte vore nog med utmärkelser har Århus faktiskt också utsetts till Nordens bästa shoppingstad. Det är ingen slump att den franska designern Isabel Marant ska öppna butik just här. Här finns alla de stora kedjorna, framför allt på huvudgatan Strøget (jo, gatan heter faktiskt så också här). Själv föredrar jag mindre, personliga butiker, i Latinkvarteren och på Vestergade, men det är förstas en smaksak.

Efter en långhelg i Århus kan jag konstatera att staden är jämförbar med svenska Uppsala. Här finns studenterna, cyklisterna, och till och med en å som klyver staden mitt itu. Århus studentikosa prägel gör att staden känns ung och tillbakalutad, och att många fik och krogar är prisvärda. Århus är en kravlös stad, mysig att bara ströva runt i. □

Århus

Resahit

SAS flyger direkt från Arlanda. Sun Air/British Airways flyger direkt från Bromma och Göteborg. Färja med Stena Line Varberg–Grenå. Det tar ungefär en timme att åka bil från Grenå till Århus. Flygbussen är smidig och prisvärd (cirka 130 kr), och tajmad med flygavgångarna. Taxi kostar runt 800 kr.

Ta sig runt

Avstånden är små, staden är lättpromenerad. Bara en kvarts cykeltur från stadskärnan finns stränder och skogar. Ett tips är att låna en bycykel. Lägg en dansk tjugokrona som i en kundvagn och cykla i väg. Pengen tillbaka vid återlämnande.

Läs mer

Läs mer om kulturhuvudstadsåret: www.aarhus2017.dk

Tre höjdpunkter

1 Leta mördare med Dicte
Populära kriminalserien *Dicte* visas i TV4. Dicte är kriminalreporter i Århus, och nu är det möjligt att besöka inspelningsplatserna. Appen West Danish film walks visar vägen till Dices redaktion, polisstationen, och kaféerna.

2 Spektakulära Moesgaard museum
Lite utanför stan ligger Moesgaard museum, som öppnade 2014. Illustrerar människans historia från Lucy och framåt, med tyngdpunkt på dansk forntid. Museet har formen av en skidbacke, och på taket växer gräs.

3 Ett av världens få kvinnomuseer
Kvindemuseet fokuserar på kvinnohistoria, och på kvinnornas villkor och rättigheter i olika tidsepoker. Missa inte restaurangen i botenplan.

Nästa sida, Pafos →

Golvmosaikerna är fascinerande välbehållna. Gå hit på förmiddagen då det fortfarande är svalt.

Vid den mytomspunna Afrodites klippa samlas badgäster och romantiska par som vill fota sig framför det stora stenen.

Överallt – gulliga katter.

I bergsbyarna i Troodosbergen virkas det för fullt. Här kan man köpa cypriotiskt hantverk till mycket bra priser.

Pafos – Cypern med extra allt

► **Pafos, vid vackra Afroditekusten,** är Cypern upphöjt till två. Mitt i Medelhavets mest fängslade historia, och med en hop av intressanta sevärdheter.

Cypern är ett av svenskarnas favoritresmål, men Pafos, på sydvästra delen av ön, hamnar ofta i skymundan. Det är synd.

Det är lätt att förstå hur juryn för kulturhuvudstadsåret resonerade när den utsåg Pafos till kulturhuvudstad. Pafos svämmas fullkomligen över av storslagen historia och kultur.

Det är unikt med en stad där historien är så lättillgänglig. Här lever badturism och historia sida vid sida. Var man än sätter sin fot i Pafos snubblar man över tusenåriga historiska lämningar. Staden är ett enda stort utomhusmuseum med så många historiska riktmärken att Unesco tyckte att det var säkrast att sätta hela staden på världsarvslistan.

Det finns tre historiska höjdpunkter som man inte får missa:

1. De närmast intakta golvmosaikerna. Mosaikerna är Pafos absolut största turistattraktion.

2. De underjordiska kungagravarna. De är uthuggna ur klippor, och vissa tillhörde aristokratin i det antika Grekland.

3. Kyrkan från 1200-talet. Här finns den pelare som aposteln Paulus pryglades vid för att sprida läran om kristendomen.

De tre betar man lätt av på en dag. Sedan finns tid över för

sol, bad och utflykter för den som vill.

För Pafos handlar inte bara om kultur och historia. Pafos är en levande året runt-stad med skön strandpromenad och en mysig fiskehamn med tavernor.

Bra bas för utflykter

Turisterna brukar samlas vid hamnen. Här finns restauranger, badklippor, småstränder, och den stora, medeltida borgen. Den långa strandpro-

Cypern är ett populärt resmål för många och nu kanske även Pafos på sydvästra delen av ön upptäckts av fler.

Det är kulturhuvudstadsåret

Kulturhuvudstadsåret värnar om Europas gemensamma kulturarv, och vill väcka intresse för den kulturella rikedom som finns i EU-länderna.

Framtida kulturhuvudstäder

2018 Valetta (Malta) och Leeuwarden (Nederländerna),
2019 Matera (Italien) och Plovdiv (Bulgarien),
2020 Galway (Irland) och Rijeka (Kroatien).

FOTO ISTOCKPHOTO

Den cypriotiska maten är grön och nyttig.

menaden är härlig – inte minst som kvällsrunda i solnedgången med stopp på någon av strandtavernorna.

”Pano Pafos”, ”övre Pafos”, som cyprioter kallar Ktima, är den mer genuina delen av stan. Här finns de tillbakalutade kvarterskrogarna och den gamla saluhallen. Men det ska sägas: här finns också en del turistfällor à la engelsk fish and chips-meny. Den som vill äta riktigt gott gör rätt i att ta en taxi upp till någon liten taverna i en by i bergen.

Pafos är en bra bas för utflykter. I närheten finns makalös natur och vilda stränder. Pafos är en bra bas för utflykter. I närheten finns makalös natur och vilda stränder. Pafos är en bra bas för utflykter. I närheten finns makalös natur och vilda stränder.

Pafos är en bra bas för utflykter. I närheten finns makalös natur och vilda stränder. Pafos är en bra bas för utflykter. I närheten finns makalös natur och vilda stränder.

I Troodosbergen kan man vandra, cykla, besöka pittoreska byar och äta på familjeägda tavernor.

Halvön Akamas är landets största nationalpark, och kanske Cyperns bäst bevarade hemlighet. Området älskas av vandrare, fågelskådare, och turister i safarijeopar. Här

finns inga byar, bara vandringsleder och orörd natur, och det är sanslöst vackert. Hit tar man sig med fyrhjulsdriven hyrbil, alternativt hänger med på en utflykt.

De långa sandstränderna är däremot inte Pafosområdets kännetecken. Stränderna närmast stan är steniga och inte särskilt lättillgängliga. Ett härligt undantag är Coral Bay, några kilometer väster om Pafos. Vackraste stranden stavas Lara - lika otämd som ödslig, men den ligger en bit bort, mot Akamasområdet.

Afrodites klippa

Mytomspunna Afrodites klippa, ett par mil öster om Pafos, är väl värd ett besök. Det är antagligen Cyperns mest fotograferade vy. Enligt legenden var det här Afrodite, kärlekens gudinna, föddes ur det skummande havet.

Området är romantiskt så det förslår. Här fotas för-

älskade par med den karaktäristiska Afroditeklippan i bakgrunden. På en klippvall har otaliga romantiker ristat in sina namn, inringat av ett hjärta. Föga förvånande är det många som förlägger sin bröllopsresa just hit.

Vissa tror att det cypriotiska köket är lika med tzatsiki och vidbränd halloumi. Ack, så fel de har. Cypriotisk mat är Medelhavskost när den är som bäst. Influenserna kommer från både Grekland och Mellanöstern och är alltså en intressant mix. Det är alltid färsk råvaror och gärna många rätter som gäller. Vanligtvis tar det tid att äta en måltid på Cypern. Man beställer in många rätter, ställer dem mitt på bordet, och delar med varandra. Men här finns förstås också snabbmat. Testa cyprioternas favoritlunch: ett pitabröd fyllt med tomat, halloumi och olivolja - den perfekta snabblunchen. Kali orexi. Smaklig måltid. □

Pafos

Resa hit

Ryanair kör direkt till Pafos från Skavsta (april till oktober). Alla stora charterbolag kör till Larnaka, transfer till Pafos, cirka två timmar.

Ta sig runt

Hyra bil är att rekommendera, om man är bekväm med vänstertrafiken. Observera att de vildare områdena i Akamas kräver fyrhjulsdrift. Hyrbil från 350 kr/dag.

Bästa tid

Ett året runt-resmål.

Prisnivå

Något lägre än i Sverige. En öl kostar cirka 25 kr på restaurang, en flaska vatten i butik cirka 10 kr, en pizza cirka 80 kr.

Boende

Constantinou Bros Asimina är ett lyxigt boende i utkanten av Pafos, med bra spa och sköna pooler. 16-års åldersgräns.

Mat & dryck

På Andreas Taverna i Pafos är maten vällagad efter lokala recept. Var inte rädd för att besöka de mest spartanska värdshusen – här finns antagligen den mest vällagade, cypriotiska husmanskosten. Ett annat råd är att lämna turiststråken i Pafos och bege sig till lokala tavernor i småbyarna i bergen.

Mer info

Läs mer om kulturhuvudstadsåret: www.pafos2017.eu